

LEVÉLTÁR

A RIMASZOMBATI

EGYESÜLT PROTESTANS GYMNASIUM

XXX-ik

ÉRTESÍTŐJE

az 1882/3-iki tanévről.

KÖZZÉTESZI

BAKSAY ISTVÁN,

ez évi igazgató.

RIMASZOMBAT,
NYOMATOTT RÁBELY M. KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.

1883.

Visszapillantás az 1882/3. tanévre.

A rimaszombati egyesült protestans gymnasium a lefolyt tanévvel, harmadik évtizedét töltötte be.

Az új évtizeddel, az új középiskolai törvény életbe léptetése mellett gymnasiumunkban is új korszak veszi kezdetét.

Mennyiben fogja e törvény a „középiskolák bajait“ orvosolni, nem tudjuk; ohajtanánk, hogy az általa elért eredmény teljesen kárpótolja azon sérelmet, melyet a protestansoknak eddig nehezebb viszonyok közt is megőrzött önkormányzati jogán ejtett.

Az állam törvény által biztosított magának jogot, hogy ezután a protestans iskolákban is, csak az általa képesített tanárok fognak alkalmaztatni, s hogy biztosai jövőre hivatalosan fognak ellenőrködni a protestansok érettségi vizsgáin is.

Azonban most már az államaak is éreznie kellene, hogy a jogok kötelezettségeket is vonnak magok után, azon protestans gymnasiumok irányában, melyeknek fenntartását közművelődési célok teszik kívánatossá, — a protestansok iránti méltányosságból; azok iránt pedig, melyeknek fennmaradását még nemzeti érdekek is követelik, — önmaga iránti köteleességéből.

Azon kedvező helyzetet, hogy Rimaszombat a két protestans fél által lakott két vidék érintkezési pontja, lehet csak felekezeti érdekeknek tekinteni; de azon körülmény, hogy míg megyénknek Rimaszombattól délre eső részét tisztán magyar ajkuak lakják, északra nincs többé egyetlen magyar község sem a hazában, — fontos nemzeti érdekből is, s városunkat helyzete, a magyar nyelvnek s nemzetiségnek figyelmet érdemlő végvárává jelöli ki.

Sajnos véletlen, hogy épen ezen évben, melyben az új középiskolai törvényvel szemben, gymnasiumunkra is új feladatnak megoldása vár, a talán nagyon is kiérdemlett államszegély helyett egy másik, — a takarékpénztári betéteket megadóztató törvény, minden, a helybeli pénzügyintézetekben elhelyezett tőkénk után élvezett jövedelmünknek teljes tízedrészétől fosztott meg bennünket.

Hogy ily körülmények közt válsággal nem állunk szemben, csak azon folytonos áldozatkészségnek köszönhetjük, melylyel városunknak mind közpénztára, mind egyes polgárai valóban példás buzgalommal támogatják a közművelődést előmozdító intézeteket általában, azok közt kiválóan gymnasiumunkat, annyira, hogy alig van a városnak csak közepeszerű birtokosa is, ki 50—100 forinttal ne járult volna alaptőkéjéhez, míg Dapsy Vilmos ur ő méltósága egy maga 300 forinttal

segélyezri gymnasiumunkat évenként, s két pénzintézetünk ez évben is 400 forinttal járult szükségletei fedezéséhez.

Régi óhajtása városunknak s a vidéknek, hogy gymnasiumunk nyolcz osztályúvá egészítsék ki, s e tekintetben élénk mozgalom is indult meg közelebb, s aránylag szép összeg is folyt be e célra; ma félni lehet, hogy tetemes áldozatra lesz szükség, hogy gymnasiumunk, régi terjedelmében is, teljesen megfeleljen a növekedő igényekkel szemben feladatának.

Midőn Rimaszombat városa, mely addig is bőkezűen gyámlította gymnasiumukat, midőn azt még egyedül a helybeli ref. egyház tartotta fel, ezelőtt harmincz évvel 10000 p. forinttal járult az egyesült protestans gymnasium megalapításához; azon szándékkal és azon meggyőződésben tette azt, hogy azon áldozattal egyenlően érdekét; s e kifejezett óhajtással szemben iskolánk az első években valódi realgymnasium volt; tanítványainknak egy része az alsóbb osztályokban, a latin nyelvtani órák alatt más tanteremben, az iparos pályára lépendő növendékek számára szükségesebb reáltantárgyakban nyert oktatást; midőn gyakran megtörtént, s minden nehézség nélkül, hogy ezek közül az első év után, a szebb tehetségű növendékek, hajlamukat követve, a latin nyelv végett az osztályt megismélték, s a szorosán vett gymnasiumi osztályokban folytatták s végezték tanpályájukat.

A körülményeket ismerve, tagadni nem lehet, hogy városunkban, egy — alapjától kezdve kirekesztőleg tudományos pályára képező tanintézet, még az itt már tervbe vett gazdasági-iskola mellett is, ma sem fog teljesen megfelelni minden igényeknek; s pedig nem Rimaszombat lesz egyedül ilyen s ehhez hasonló helyzetben. Es itt önkénytelenül is eszünkbe jut, természetes és nem erőszakolt eljárás-e még ott is, hol helyben gymnasium s reáliskola is van, a négy elemi osztályt végzett, még csak 9—10 éves gyermeket, már jövő hivatásuk szerint választani széjjel s terelni külön, s már akkor kezdeni meg vőleök a külön iskoláztatást mikor még alig lehet hajlamuk s szellemi képességük fölött határozott ítéletet mondani?

Ha a helyett, hogy a két irányu középiskolának, már alsóbb osztályaiban is, egyik tanintézetből a másikba való átlépés nehezítetik, az elemi osztályt végzett gyermekek még két évig, vagy is a középiskola két alsó osztályában együtt hagyatnának; ha például a gymnasium két alsó osztályában a latin nyelv a tantárgyak közül teljesen kihagyatnék, s tanítása csak a harmadik osztályban kezdenék meg, a már érettebb növendékek közt, s nagyobb heti óraszámban: az által a gymnasiumoknak, a közép iskolai törvényekben kijelölt célja, nem csak nem veszélyeztetnék; de a tapasztalás bebizonyítaná, hogy még előmozdítatnék; s az által nem csak a „nem sokfélét tanítás“ elve részesülne figyelemben, de a „tulterhelés“ ellen annyit hangoztatott panaszok is kevesbednének.

Kétszeresen jótékony hatása lenne ily rendszernek gymnasiumunkra nézve, melyben a felső vidékről jött növendékek, az első

s második osztályban még a magyar nyelv nehézségével is kénytelenek megküzdeni; pedig ily helyzetben sem egyedül a mi gymnasiumunk van Magyarországon.

Hálásan tapasztalunk ez évben is mind vidéki hitsorsosainknak, mind egyházi hatóságainknak áldozatkészségük által is bebizonyított meleg érdeklődését gymnasiumunk iránt. A tiszáninneri ev. refor. egyházkerület ez évben is 20 frtot, N. és Ft. Kun Bertalan ev. ref. püspök ur, mint „a miskolci ref. egyház némely tagjaitól“ begyűlt összeget: 20 forintot, a gömöri reform. egyháznegye 40 frt. a bereghi református egyházmegye 4 forint 17 krajczárt, a széplalmi ref. egyház 10 forint 50 krajczárt, a körmendi ágost. evang. egyház 1 frtot, Eres és vidéke takarékpénztára 5 frtot adományoztak; Lucze István oszgyáni ág. evang. lelkész 15 frtot, Vozáry György, rimaszécsi járásbíró 14 frtot gyűjtöttek, Vincez Dániel és Bellus János tanárok, volt jeles tanítványaik 5—5 frt évi járulékaikat beküldötték, a makói ref. egyház 5 év alatt fizetendő 60 forint ajánlatot tett, melynek első részletét 12 frtot be is küldötte, valamint a tiszai ág. evang. egyházkerület, e tanévtől kezdve, az évenkénti segélyező tanintézetek sorába vette fel 42 forinttal gymnasiumukat.

Tápiintézetünk részére segélygyűjtés végett kibocsájtott növendékeink a közelebbi mult 1882. évben 559 frt 41 kr. kegyes adománnyal tértek vissza a haza különböző részeiből; ez által lett lehetségessé, hogy 74 növendéket részesítettünk 26 frt ebéd- s 16 frt vacsoradíjért követelőbb igényeket is kielégítő ellátásban, sőt szegényebb sorsu s szorgalmasabb tanítványainknak, e csekély díjből is elengedtünk összesen 383 forintot.

A vallásstanban a négy alsó osztály protestans növendékei saját felekezeti lelkészek s tanáraik által tanitattak, az ötödik s hatodik osztályban együtt, felváltva, egyháztörténelemben s erkölcsstanban nyernek oktatást. Nagy becsü támogatás volt gymnasiumunkra nézve, hogy Terhes Pál és Szalóczy Dániel ref. lelkész, s Tury Sándor ref. segédlelkész urak szivesek voltak fölkérésünkre a hittan s egyháztörténelem tanítását elvállalni, Kozmay Dezső okl. tanár ur a német nyelvtant, az első félévben a második osztályban, Fábry Géza tanárjelölt ur a természet- és földrajzt egész éven át tanította az első és második osztályban; Dr. Szabó Sámuel orvos ur, mint már évek óta, ez idén is a legnagyobb odaadással s minden díj nélkül gyógykezelte növendékeinket.

Azonban a lefolyt tanévben érzékeny veszteségek érték gymnasiumunkat, kormányzó testületében, egyik buzgó tagja Lőrinczy Endre, egyházmegyénknek is évek óta tevékeny, lelkes tanácsbírója, f. évi febr. 19-én Dr. Szabó Mihály gymnasiumunknak buzgó, fáradhatlan pénztárnoka ugyanazon hó 11-én elhaltak, áldott emléküket hagyva gymnasiumunkban magok után. Pénztárnokká Dapsy Viktor ur választott meg, ki már öröklötte a meleg érdeklődést tanintézetünk iránt; a Lőrinczy Endre ur halálával megüresedett képviselőlet még betöltve ninesen.

Es így gymnasiumunknak is, mi általában az emberi intézményeknek sorsa, a lefolyt tanéven át, jóból is, roszból is kijutott osztályrésze.

A szigorlatokat az első félévben január 27—31. a második félévben június 18—22. tartottuk, a zárvizsgákat ugyanazon hó 25—26. napjaiban fogjuk megtartani.

II. Az igazgató választmány

Ez évi elnök: **Dapsy Vilmos**, legfőbb ítélőszéki bíró (lakik Budapesten.) — Tagok az ág. hitv. ev. részről: **Czéner Pál**, kishonti főesperes, alsószkálnoki lelkész. **Glauf Pál**, rimaszombati lelkész. **Ruthényi Béla**, esperességi felügyelő, (lakik Rábón.) dr. **Patzek Mór**, megyei főorvos. dr. **Marikovszky Gusztáv**, orvostudor. — Helv. hitv. ev. részről: **Terhes Pál**, rimaszombati lelkész. **Szalóczy Dániel**, rimaszombati lelkész. **Csider Károly**, a rimaszombati ev. ref. egyház főgondnoka, ez évi alelnök. dr. **Szabó Sámuel**, orvostudor. — Jegyző: **Bodor István**, tanár. Pénztárnok: **Dapsy Viktor**. Ügyész: **Instítórisz Endre**, ügyvéd.

III. A tanári kar.

Terhes Pál ev. ref. lelkész, tanítja a vallástant az V—VI. osztályban.

Szalóczy Dániel ev. ref. lelkész, tanítja a vallástant a helv. hitv. növendékeknek a III—IV. osztályban.

Baksay István a VI. osztály tanára, tanít mennyiségtant a III—IV., történelmet az V—VI. osztályban, az énekkar felügyelője, az évi igazgató.

Bodor István az V. osztály tanára, tanít vallástant az I. II- (helv. hitv.), magyar s latin nyelvet a V. VI., görög nyelvet az V. osztályban, az önképző-kör elnöke, a nagy könyvtár őre.

Fábry János a IV. osztály tanára, tanít magyar nyelvet, történelmet a IV. földrajzt a III—IV., természettudományokat a IV.—VI. osztályban, a muzeum őre, s a zeneiskola felügyelője.

Fazekas Ferencz a III. osztály tanára, tanít magyar nyelvet, történelmet a III., latin nyelvet a III—IV., görög nyelvet a VI., gyorsírást az V—VI. osztályban, a tanári tanácskozmány jegyzője.

Polnisch János az I. osztály tanára, tanít magyar s latin nyelvet az I., német nyelvet a II—VI. osztályban, mint önkéntes tantárgyat a francia nyelvet, tápintézeti gondnok, az ifjusági takarékpénztár felügyelője.

Tóth János rajztanár, tanít rajzot az I—VI., mértant az I—IV., szépirást az I—II., tornászatot az I—VI. osztályban, az ifjusági könyvtár őre.

Zachar Gusztáv a II. osztály tanára, tanít vallástant az I—IV. (ág. hitv.), magyar és latin nyelvet a II., számtant az I—II. osztályban, az ifjusági gyámegylet elnöke.

Tury Sándor ref. s. lelkész tanított az első félévben vallástant az V—VI. osztályban.

Kozmay Dezső okl. tanár, tanított az első félévben német nyelvet a II. osztályban.

Fábry Géza tanárjelölt, tanította a természet- és földrajzt az I—II. osztályban.

Mohler Károly r. kath. s. lelkész, tanít vallástant a kath. növendékeknek.

Singer S. L. rabbi, izr. vallástantó.

Szöllősy István elemi isk. tanító, tanítja az egyházi énekeket a helv. hitv. tanulóknak.

Törköly József közs. isk. igazgató, tanítja az egyházi énekeket az ág. hitv. tanulóknak.

Fülep Benjámín el. isk. tanító, tanítja az összhangzatos éneklést.

Kres József zenetanító, tanít zongorát a zeneiskolában.

IV. Tananyag az 1882/3-ik iskolai évben.

I. osztály.

Vallás: (Helv. h. és ág. h. ev.) Az Ó-szövetség könyveinek ismertetése. Kk. Varga. Het. 2 óra.

Magyar nyelv: Teljes alaktan mondattani alapon, a hangok felosztása és minősége, a mondat és fajtái, mondatrészek és szónemek; az ige és névszó szerepe a mondatban, ige- és névragozás; ige- és névszótök, szóképzés, ikerszók. Olvasmányul szolgáltak: közmodások, mesék, parabolák, kisebb elbeszélő és alanyi költemények (könyvnélkül is). görög-római mondák. Alak- és mondattani dolgozatok s rövid elbeszélő irály-gyakorlatok. — Kk. Simonyi Zsigmond kis magyar nyelvtana és Tomor Ferencz. — Dr. Váradi Antal magyar olvasó könyve az I. osztály számára. Het. 4 óra.

Latin nyelv. Alaktan szintén mondattani alapon; a hangok osztályozása és írás módja; a főnév és melléknév ejtegetése, a nemi meghatározás, fokozás, határozók képzése, számnév, névmás és használata, az ige teljes, cselekvő és szenvedő alakja, coningatio periphrastica, álszenvedő igék a törendszer alapján. Olvasatott Róma őstörténete. alapítása, fejlődése az első három király alatt: Romulus, Numa Pompilius és Tullus Hostilius intézményei, az azok alatt lefolyt viszályok, a Horatiusok és Curiatiusok összeütközése. Megfelelő

írásbeli gyakorlatok. Kk. Bartal Antal és Malmosi Károly latin alak-
tana és gyakorló könyve. Het. 6 óra.

Földrajz. Magyarország és a földközi tengert környező or-
szágok leírása, természeti viszonyai. A lakosok foglalkozásának is-
mertetése. Kk. Hunfalvi János. Hetenként 2 óra.

Szám tan. Természetes és törvényes egységek. Szám fogalma;
számrendszer, főképp a tizes számrendszer. Négy alapművelet egész
számokkal. A tizedes egységreszek megismertetése mérő egysége-
ken, egymáshoz való viszonyításuknál feltüntetve azoknak a mérő
egységekhez való viszonyuk. A tizedes egységreszeknek levezetése
a tizes számrendszerből. Négy alapművelet tizedes törtekkel. Het. 4
órán. 2-ik félévben. A közönséges egységreszek megismertetése a
mérő egységeken, egymáshoz való viszonyításuk. Négy alapművelet
közönséges egységreszekkel. Het. 3 órán. Szóbeli előadás után.

Mértan. Geometriai alaktan. Planimetriai elemek. Vonalak és
szögek fekvési és mérési viszonyai. A síkidomok tulajdonságai és
alakítása ism. három-, négy és sokszög, a szabályos sokszög, a kör
és körülek. Az idomok egybevágósága hasonlósága symetriája és te-
rületének meghatározása. Kk. Dr. Császár K. geometriai alaktana.
Het. 2 óra.

Természetrájk. Állattan: emlősök, rovak, héjanczok, pan-
kányok, férgek. Szemléltetési módon. Rovarok gyűjtése. Het. 2 óra.
Tk. Fábry János. Állattan elemei.

Rajz. Az ornamentalis mértani rajzolás elemei, egyenes, görbe
és vegyes vonalokból összerakott mértani síkidiszitmények, táblai elő-
rajz után tömegtanítással. Het. 1 órán.

Szépírás. Angol és német. Lövénny tanmódja szerint. Het.
1 órán.

Tornászata. Szabadgyakorlatok: álló helyzetben, a fej, has,
kéz, törzs, lábszár és lábgyakorlatok: szabadgyakorlatok járásban.
Torna gyakorlatok alkotmányokon; ugrási gyakorlatok magasság és
távban, függélyes mászó pózna, mászó kötél, víziányos lábtó kör-
hinta és korlát könnyebb gyakorlatai. Tornajátékok. Het. 1 órán.

Második osztály.

Vallás. (Helv. hitv. és ág. h. ev.) Mint az I-ső osztályban.

Magyar nyelv. Állapot és módhatározók. — Összetett mon-
datok, mellérendelt viszonyban. Het. 3 órán. 2-ik félévben: aláren-
delt mondatok. Többszörösen összetett mondatok, körmondatok. —
Görög, római és hún mondák. A jelzett tartalommal bíró olvasmá-
nyoknak értelmes és folyékony olvasása mellett azoknak nyelv- és
mondattani elemzése, egyes olvasmányoknak a tanórán fejből való
leírása, s mondatok alkotásában gyakoroltattak. Költemények. Kk.
mint az első osztályban. A 2-ik félévben hetenként 4 óra.

Latin nyelv. Az első osztály tananyagának átisméltése és ki-
bővítése mellett különösen az igetöböl az imperfectum, perfectum
és supinum töknek képzése. Verba anomalia et defectiva; verba in-
personalia. Kötőszók. Szóképzés, szóösszetétel. Gyakorlókönyvből II.

rész: I—XXXVIII. és 1—30. fordítások. XVII—XXX. könyv nélkül.
Az olvasmányok nyelvtani s mondattani elemzése. Kk. mint az I.
osztályban. Het. 6 órán.

Német nyelv. Mondattani alapon a két névelő, a főnév és
melléknév etjegetése, az utóbbinak fokozása, a számnév, névmás, a
három időbeli segítő ige, a rendes ige teljes eselekvő és szenvedő
alakja. Fordítottatott 82 német s magyar gyakorlat szóval és írásban
is, tisztázat. Kk. Graf Jakab német nyelvtanának első része. H. 2 óra.

Földrajz. Európa államai, kivéve a magyar királyságot és a
földközi tenger medencéjét környező államokat. Ázsia összes álla-
mai — különösen szem előtt tartva a népek magán és társadalmi
életét, miveltségi állapotát, az egyes helyi viszonyok szerint térkép-
rajzolás. Het. 2 óra. Tk. Dr. Hunfalvy János földrajza II-ik és III-ik
kötete.

Szám tan. Az első osztály tananyagának átisméltése mellett
különösen rövidített műveletek. — A második félévben: arányok,
aránylatok, egyszerű hármasszabály s kamatszámítás. Het. 3 ó.

Mértan. Az első osztály tananyagának isméltése. Stereo-
metriai elemek. A sík egymáshoz való helyzete, lapszög és test-
szöglet. A legfontosabb testek tulajdonságai és hálózata, u m. ha-
sáb- és gula-féle testek, a szabályos testek és a gömb. A testek
felszínének és térfogatának meghatározása. Testminták készítése.
Tk. Dr. Császár K. Het. 2 óra.

Természetrájk. Első félév állattan: madarak, hullók,
halak. — Második félév növénytan: virágos és virágtalan növények.
Szemléltetési módon, gyakorlati módon. Tk. Fábry János állattana
és növénytana. Het. 2 óra.

Szépírás. Angol és német. Lövénny tanmódja szerint.
Het. 1 óra.

Rajz. Síkétkitmények rajzolásának folytatása táblai előrajz
után. Síkidomok, testek távlati rajza sodrony és testminták után a
megvilágítás tekintetbevételével. Rajzolás gyps után görög edény és
építészeti tárgyakról. Het. 2 óra.

Tornászata. Mint az első osztályban.

Harmadik osztály.

Vallás. (Ág. hitv. ev.) Keresztyén erkölestán. 2-ik félévben.
A prot. egyház lényege, munkássága és alkotmánya Kk. Csisko
János. — (helv. h.) Heidelbergi káté. Het. 2 órán.

Magyar nyelv. Hangtan, szótan és mondattan: az első és
második osztályok tananyagának rendszeres ismertetése, a mondat-
tan kiegészítve a körmondatokkal, idő- és okhatározó mondatok rö-
vidítése igenevekkel. Összefüggő olvasmányok: Görögország törté-
nelméből a perzsa háboruktól a peloponnesusi háboruk végéig, ki-
sebb költemények értelmezése és előadása. Két hetenként egy írás-
beli dolgozat, melynek tárgya legtöbbször az olvasott szövegből
vételik. Kk. Simonyi Zs. magyar nyelvtana (felsőbb osztályoknak) s
Tomor F. és Dr. Váradi A. Magyar olvasókönyve. Het. 4 óra.

Latin nyelv. Az alaktanból a második osztály tananyaga ismételve, szóképzés, a mondattanból egyszerű mondatok: alany, állítmány-, tárgy-, hely-, idő-, állapot és eredethatározók. Összefüggő olvasmány: a római köztársaság korából a köztársaság kezdete, a plebejusok és patriciusok egyenetlenkedése, 17 Aesopus-féle mese nagyobb részben emlézve is. A mondattanhoz megfelelő gyakorlatok és házi dolgozatok. Kk. Elischer József Latin olvasó könyve gy. III. és IV. osztálya számára, Bartal A. és Malmosi K. Latin mondattana és Latin gyakorló könyve. Het. 5 óra.

Német nyelv. Az alaktan befejezése; visszaható-, személytelen-, tóváltoztató-, értelemmódosító- és összetett igék, határozók képzése, előjárók és használatuk, 83—132 német-magyar gyakorlat és kisebb összefüggő olvasmányok szóval és írásban is fordítottak, tisztázat. Kk. Graf Jakab német nyelvtanának első része. Het. 2 ó.

Földrajz. Afrika, Amerika, Polynésia természeti viszonyai, államai. I. félévben. Térképrajzolás. Tankönyv Scholtz Albert földrajzának III. része. Het. 2 óra.

Történelem. Magyarország története. K. k. Maklár Pap Miklós: Magyarország történelme. Het. 2 óra.

Számítan. Az alpműveletek ismétlése egész- és törtszámokkal, viszonyok, egyszerű s összetett arányok, s azoknak különböző alkalmazása, kamatos kamatszámítás. Het. 3 óra.

Mértan. Szerkesztő síkmértan (constructiv planimetria). Az egyszerű vonalú idomok, az összeillőség és hasonlóság kibővítése, idomok átalakítása, területének átváltoztatása és osztása az ide tartozó fontosabb feladatokkal. Kk. Dr. Császár K. Het. 2 óra.

Természettan. 2. félévben: tünemény, vonzás, nehézség, súly, halmazállapot, a folyadékok, a terjengősök tulajdonságai, a meleg hatása, halmazállapot változások, fénytünemények, delejes és elektromos tünemények, Physikai és matematikai földrajz elemei. Scholtz Albert t. k. nyomán Kisérletek, rajzolás. Het. 2 óra.

Rajz. Görbe vonalú ékitmények táblai előrajz után. Görög polychrom disztmények, középkori és renaissance disztmények. — A disztményeknek növényidomokból lett fejlődése ugy színte a színharmonia ismertetése. Het. 2 óra.

Tornaszat. Tornázás szabadgyakorlatokból kéz eszközökkel. Alkotmányokon, lendülési, mászó és függeszkedő gyakorlatok, hinta gyakorlatok a gyűrűn, támgyakorlatok a korláton, egyszerűbb gyakorlatok a nyújtón. Het. 1 óra.

Negyedik osztály.

Vallás. (Ág. és helv. hitv.) mint a III-ik osztályban.

Magyar nyelv. Stylistika: az egyszerű és szép irány s kelékei; a szóképek és alakzatok: a gyakorlati életben előforduló levelezés, polgári ügyiratok szerkesztése, verstan, hangsúlyos és időmértékes verselés, rintan, Arany János „Toldi“-jának mind a 12 éneke magyarázva, iránytanilag elemezve, ezen kívül prózai olvasmá-

nyok s kisebb költői műfajok elemzése. Egy-egy tanuló 65 fogalmazványt készített. Het. 3 óra.

Latin nyelv. Az alaktan ismétlése. Mondattan: az egyszerű mondat részei, folytatólagosan czél- és véghatározók, jelzők, összetett mondatok nemei, consecutio temporum, hely-, idő-, hasonlító-, föltételes-, megengedő-, ellentétes- és okhatározó mondatok, verstan, római kalendárium. Olvastatott: Róma történetéből a köztársaság kora Liv. lib. III. cap. XXV., XXVI., XXVII., XXVIII., XIX. Decemvirek cap. XXXIII—LV. Ovidiusból szemelvények. Romulus és Remus megmentése lib. Fast. II. v. 383—420, Róma alapítása, Fast. IV. 809—858, Phaëton lib. Met. II. 1—327. Phaedrus meséiből lib. III., 12., lib. IV., 3., 9., 21. lib. V., 2., 3., 6. Cornelius Neposból Themistokles, Aristides, Pausanias és Cimon. Mindezeknek nagy része emlézve is. A mondattannak megfelelő gyakorlatok. Kk. Lásd a III-ik osztályt és Cornelius Népos, magyarázta Dr. Ring Mihály. I. füzet. Het. 5 óra.

Német nyelv. Mondattan, mondatrészek és fajok, a szók használata, u. m. a két névelő, a főnév esetei, előjárók, az ige alakjai, módjai, idei, az igenév, melléknév, névmás, számnév, határozók, szövegyezés megfelelő írásbeli gyakorlatokkal, olvasmányul szolgáltak kisebb prózai és költői szemelvények (könyv nélkül is). Kk. Szemák István német mondattanának első része. Het. 2 óra.

Földrajz. A magyar birodalom physikai és politikai leírása, a lakosok nemzetisége, vallása, közműveltségi viszonyaik, tartózkodási helyeik, az ország természeti vidékei szerint, alkotmány, közigazgatás. Osztrák örökös tartományok Scholtz Albert IV. tankönyve nyomán. Részletes térképek rajzolás táblán és papíron. Het. 2 ó.

Történelem. Ókor: keleti népek, afrikai államok, görögök és rómaiak története Auguszusig. Szilágyi Sándor tankönyve szerint. A tárgyalt államok és kiválólag szereplő városok térképeinek, épületeinek rajzolás, egyes epizódok kidolgozása. Het. 2 óra.

Számítan. A betűszámítan elemei, hatványozás, gyökbevétel, egyenletek. Het. 3 óra.

Mértan. Szerkesztő síkmértan. Görbevonalu mértani idomok, a körtan kibővítése s az ide tartozó szerkesztői feladatok. A kup-szeleti görbék, a cycloisok. Kk. Dr. Császár K. Het. 2 óra.

Természettan. Ásványtan: chemiai előismeretek, az ásványok alaki, physikai és chemiai tulajdonságai; ásványok leírása a chemiai rendszer alapján; közet- és földtan, korszakok és képletek. Dr. Roth S. tankönyve nyomán. Lángkísérletek, vizsgálatok, rajzok és jegecshinták készítése. Het. 3 óra.

Rajz. Az emberi fej arányok szerinti rajzolás táblai előrajz után nem és kor szerint különböző fordulatokban. Antik fejek arányok szerint s részden gypsz mintáról. Het. 1 óra.

Torna. Mint a harmadik osztályban.

Ötödik osztály.

Vallás. Zsarnay. Egyháztörténelem. Het. 2 órán.

Magyar nyelv. Költészetten, több jeles költői dolgozat elemezve, emlékelve. Házi és iskolai dolgozatok. Kk. Torkos László költészetana. Het. 2 óra.

Latin nyelv. A nyelvtan és szófüzés ismétlése, prosodia: Livii Historia Romanorum ab urbe condita: lib. XXI. Caput XXXII. végig. Ovidiui Metamorphoseon: Origo mundi, Phaëton, Daedalus et Icarus, Philomon et Baucis elemezve, részben emlékelve. Házi és iskolai dolgozatok. Het. 5 óra.

Görög nyelv. A görög nyelv elemei: főnév, melléknév, számnév, névmás, igék, — ezeknek ragozása a „mi“ végzetű igékig megfelelő fordításokkal görögből magyarra és viszont. XXVI. mese Aesopus után, több adoma a „Scholasticos“-ról és a laeadaemonokról. Kk. Szamosy Görög nyelvtana és olvasókönyve. Het. 4 óra.

Német nyelv. A mondattan befejezése; az összetett mondat és fajtái, azok szerkesztési módja, mellékmondatok rövidítése, többszörösen összetett mondat, körmondatok és nemei, hangsúly és szórend megfelelő írásbeli dolgozatokkal. Olvasmányok: kisebb költői és prózai darabok, Herder Cid-jéből 31—41. sz. a. románcok. Kk. Szemák István II. rész és Herder-Cid románczai. Het. 2 óra.

Történelem. Középkor. Szilágyi tankönyve nyomán. — Het. 3 óra.

Szám-tan. Betűszám-tan, a négy alapművelet, a törtek rendszeres ismertetése, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, arányok. Močnik szerint, Het. 2 ó.

Mértan. Szögek, az egyenes oldalak által zárt ábrák, a háromszögek egyenlőségéből s hasonlóságából folyó tantételek. A görbe vonalú ábrák. Močnik szerint, Het. 2 óra.

Természetrajz. Növénytan: egyes növények leírása az őszi és tavaszi flórából szemléltetés alapján kidolgozva; rendszerek. Sachs rendszere nyomán a növények tárgyalása. Összefoglalás: szövet- és alaktan; a növények élete, földrajzi elterjedése, növényanyagok vegyületei. Dr. Róth S. tankönyve nyomán. Növénygyűjtés, meghatározás, mikroszkópiai vizsgálatok s rajzolások. Het. 3 óra.

Rajz. Emberi fejek árnyékolva Julien d'apres l'antiquier-féle trintákról. Het. 1 ó.

Gyorsírászat. Levelező rész Gabelberger elvei szerint. Tk. Markovics Iván Gyorsírászata. Het. 1 óra.

Torna. Tornázás kézi eszközökkel. Alkotmányokon: korlátlan hajt-, fek- és függő gyakorlatok; a nyújtón függeszkedési, lengési és forgási gyakorlatok. Továbbá a körhintán, ugró-karón táv- és magas ugrások. Het. 1 óra.

Hatodik osztály.

Vallás-tan. Mint az V-ik osztályban.

Magyar nyelv. A kötetlen alakban írt írásművek elmélete s azok gyakorlati ismertetése, főtekintettel az értekező és szó-noki irányra. — Socrates. Plato és Aristoteles jellemzése. Kk. Névy

Rhetorikája. — Több jeles szónoki beszéd elemezve irány- és szó-noklattal. Het. 2 óra.

Latin nyelv. Római régiség-tan. Sallustii „De belló jugurthino“ egészen, Cicero beszédei Cätilina ellen elemezve, emlékelve. Virgili Aeneidos liber I. — Házi és iskolai dolgozatok. Het. 5 ó.

Görög nyelv. Az alaktan a mi végzetű igéktől a szóképzéssel befejezve megfelelő görög-magyar gyakorlatokkal, praepositíók, egyszerű és összetett mondatok gyakorlatilag. Olvastatott a mesékből: Az egerek és a menyét. Farkas és a daru, A csonka róka. Az oroslán és a nyul. A teve. Rövid elbeszélések: Kodrus király feláldozza magát a hazáért. Gyermeki szeretet. Sokrates. Emlékverssek. Xenophon Memorabiliaiból: I. k. V., VI., II. k. V., VI., III. k. VII., VIII. f. Kk. Kis Lajos Görög nyelvtana I. r. Dávid István Görög elemi olvasókönyve, Xenophon emlékiratai Sokratesről, Dr. Kassai Gusztávtól. Het. 4 óra.

Német nyelv. Az epikai költészetből a komikus és állati eposz, a regény és fajtái megfelelő olvasmányokkal, hetenkint részint önálló német iránydolgozat, részint műfordítás. Kk. Dr. Heinrich Gusztáv német tan- és olvasókönyve I. kötet. Het. 2 óra.

Történelem. Új kor. Szilágyi tankönyve nyomán. H. 3 ó.

Menyiség-tan. Betűszám-tan, hatványok, gyökmenyiségek, logaritmikusok, elsőrendű egyenletek egy és több ismeretlennel. Tömegmértan, síkháromszög-tan Močnik szerint. Het. 3 óra.

Természetrajz. Állattan: elemi és összetett szervek, életműködés, rendszeres leírás; földrajzi elterjedés, összefoglalás. Dr. Roth S. tankönyve nyomán. Rovargyűjtés, meghatározás, vizsgálatok, rajzolások. Het. 3 óra.

Rajz. Emberi fejek s egész alakok árnyékolva Barque couro de dessin-féle mintákról. Het. 1 óra.

Gyorsírászat. A levelező rész teljesen befejezve. Kk. lásd az V-ik osztályt. Het. 1 óra.

Torna mint az V-ik osztályban.

Nem kötelezett tantárgyak:

Francia nyelvi magánoktatásban ez idén 11 tanuló vett részt, többnyire mind kezdő. Tananyagul szolgált a kiejtés, névelők, főnév etjegetése, melléknév, a segédigék teljes hajlítása, kérdő-, birtokos-, vonatkozó- és mutató névmások megfelelő fordítási gyakorlatokkal. Kk. Dr. Ploetz Károly a francia nyelvtan elemei I. rész. Het. 2 óra.

Német nyelvi magánoktatásra 10 tanuló jelentkezett és hetenkint 3 órában e nyelvnek gyakorlati részébe német előadás mellett vezetett be.

Mintázás. A helybeli faragászati iskolában növendékeink közül 12 — hetenkint kétszer nyertek a mintázásban oktatást minden díjfizetés nélkül Balácsi Péter faragó tanító urtól.

Magyar nyelv. Költészetten, több jeles költői dolgozat elemezve, emlékelve. Házi és iskolai dolgozatok. Kk. Torkos László költészetana. Het. 2 óra.

Latin nyelv. A nyelvtan és szófűzés ismétlése, prosodia: Livii Historia Romanorum ab urbe condita: lib. XXI. Caput XXXII. végig. Ovidiui Metamorphoseon: Origo mundi, Phaëton, Daedalus et Icarus, Philomon et Baucis elemezve, részben emlékelve. Házi és iskolai dolgozatok. Het. 5 óra.

Görög nyelv. A görög nyelv elemei: főnév, melléknév, számnév, névmás, igék, — ezeknek ragozása a „mi“ végzetű igékig megfelelő fordításokkal görögből magyarra és viszont. XXVI. mese Aesopus után, több adoma a „Scholasticos“-ról és a Iacadedemonokról. Kk. Szamosy Görög nyelvtana és olvasókönyve. Het. 4 óra.

Német nyelv. A mondatban befejezése; az összetett mondat és fajtái, azok szerkesztési módja, mellékmondatok rövidítése, többszörösen összetett mondat, körmondatok és nemei, hangsúly és szórend megfelelő írásbeli dolgozatokkal. Olvasmányok: kisebb költői és prózai darabok, Herder Cid-jéből 31—41. sz. a. románczok. Kk. Szemák István II. rész és Herder-Cid románczai. Het. 2 óra.

Történelem. Középkor. Szilágyi tankönyve nyomán. — Het. 3 óra.

Számítás. Betűszámítás, a négy alapművelet, a törtek rendszeres ismertetése, legnagyobb közös osztó, legkisebb közös többszörös, arányok. Močnik szerint. Het. 2 ó.

Mértan. Szögek, az egyenes oldalak által zárt ábrák, a háromszögek egyenlőségéből s hasonlóságából folyó tantételek. A görbe vonalú ábrák. Močnik szerint. Het. 2 óra.

Természettudomány. Növénytan: egyes növények leírása az őszi és tavaszi flórából szemléltetés alapján kidolgozva; rendszerek. Sachs rendszere nyomán a növények tárgyalása. Összefoglalás: szövet- és alaktan; a növények élete, földrajzi elterjedése, növényanyagok vegyületei. Dr. Róth S. tankönyve nyomán. Növénygyűjtés, meghatározás, mikroszkópiai vizsgálatok s rajzolások. Het. 3 óra.

Rajz. Emberi fejek árnyékolva Julien d'apres l'antiquer-féle trintákról. Het. 1 ó.

Gyorsírászat. Levelező rész Gabelberger elvei szerint. Tk. Markovics Iván Gyorsírászata. Het. 1 óra.

Torna. Tornázás kézi eszközökkel. Alkotmányokon: korlátlan hajt-, fek- és függő gyakorlatok; a nyújtón függeszkedési, lengési és forgási gyakorlatok. Továbbá a körhintán, ugró-karón táv- és magas ugrások. Het. 1 óra.

Hatodik osztály.

Vallásstan. Mint az V-ik osztályban.

Magyar nyelv. A kötetlen alakban írt írásművek elmélete s azok gyakorlati ismertetése, főtekintettel az értekező és szó-noki irányra. — Socrates. Plato és Aristoteles jellemzése. Kk. Névy

Rhetorikája. — Több jeles szónoki beszéd elemezve irány- és szó-noklattalanilag. Het. 2 óra.

Latin nyelv. Római régiségtan. Sallustii „De bellō Jugurthino“ egészen, Cicero beszédei Catilina ellen elemezve, emlékelve. Virgili Aeneidos liber I. — Házi és iskolai dolgozatok. Het. 5 ó.

Görög nyelv. Az alaktan a mi végzetű igéktől a szókép-zéssel befejezve megfelelő görög-magyar gyakorlatokkal, praeposi-tiók, egyszerű és összetett mondatok gyakorlatilag. Olvasatott a mesékből: Az egerek és a menyét. Farkas és a daru. A csonka róka. Az oroszlán és a nyul. A teve. Rövid elbeszélések: Kodrus király feláldozza magát a hazáért. Gyermeki szeretet. Sokrates. Emlékver-sek. Xenophon Memorabiliaiból: I. k. V., VI., II. k. V., VI., III. k. VII., VIII. f. Kk. Kis Lajos Görög nyelvtana I. r. Dávid István Görög elemi olvasókönyve, Xenophon emlékiratai Sokratesről, Dr. Kassai Gusztávtól. Het. 4 óra.

Német nyelv. Az epikai költészetből a komikus és állati eposz, a regény és fajtái megfelelő olvasmányokkal, hetenkint részint önálló német iránydolgozat, részint műfordítás. Kk. Dr. Heinrich Gusztáv német tan- és olvasókönyve I. kötet. Het. 2 óra.

Történelem. Új kor. Szilágyi tankönyve nyomán. H. 3 ó.

Menyiségtan. Betűszámítás, hatványok, gyökmennyiségek, logaritmikusok, elsőrendű egyenletek egy és több ismeretlennel. Tö-megmértan, síkháromszög tan Močnik szerint. Het. 3 óra.

Természettudomány. Állattan: elemi és összetett szervek, élet-működés, rendszeres leírás; földrajzi elterjedés. összefoglalás. Dr. Roth S. tankönyve nyomán. Rovargyűjtés, meghatározás, vizsgálá-tok, rajzolások. Het. 3 óra.

Rajz. Emberi fejek s egész alakok árnyékolva Barque couro de dessin-féle mintákról. Het. 1 óra.

Gyorsírászat. A levelező rész teljesen befejezve. Kk. lásd az V-ik osztályt. Het. 1 óra.

Torna mint az V-ik osztályban.

Nem kötelezett tantárgyak:

Francia nyelvi magánoktatásban ez idén 11 tanuló vett részt, többnyire mind kezdő. Tananyagul szolgált a kiejtés, névelők, főnév ejtegetése, melléknév, a segédigék teljes hajlítása, kérdő-, birtokos-, vonatkozó- és mutató névmások megfelelő fordítási gya-korlatokkal. Kk. Dr. Ploetz Károly a francia nyelvtan elemei I. rész. Het. 2 óra.

Német nyelvi magánoktatásra 10 tanuló jelentkezett és he-tenkint 3 órában e nyelvnek gyakorlati részébe német előadás mel-lett vezetett be.

Mintázás. A helybeli faragászati iskolában növendékeink közül 12 — hetenkint kétszer nyertek a mintázásban oktatást min-den díjfizetés nélkül Balázi Péter faragó tanító urtól.

V. Taneszközök.

a) Könyvtár:

1. A nagy könyvtár ez év folyama alatt is több kiváló művel gyarapodott részint vétel, részint pedig ajándékozás útján. Az ajándékozók között felemlítjük özv. Káposztás Józsefnét, ki az ő és új testamentomnak egy 1645-iki teljesen ép kiadványával, továbbá Konyha József ref. lelkesz urat, ki korán elhunyt jeles fiának, Gyulának könyveivel gazdagította, végre Lampel Róbert fővárosi kiadót és a Franklin-társulatot. — Vagyona elhelyezett tőkében 100 frt. Késpénzben 12 frt. Összesen 112 frt. — Állománya 4687 kötet.

2. Az ifjusági könyvtár részint vétel, részint ajándékozás útján következő művekkel gyarapodott: Takarékoság. Smils Nemzeti könyvtár: VIII. XXIV. XXV. XXVI. XXVII. füzetek. — Jeles irók isk. tára XXI. füzet. — A szép mint fenséges F. Masznyik E. ajándéka. — A IV. osztály növendékeitől a „Vasárnapi ujság“ és „Hasznos mulattató“ 1882. évi folyamait. Szíves köszönet az adományokért.

b) Muzzeum.

1. A természetrajzi osztály állománya: állattani 1397, a növénytani 1255, ásvány- és földtani gyűjtemény 2218 szám.

2. A természet- és vegytani osztály magában foglal 264 számot.

3. A régiség- és pénzgyűjtemény 831 számmal.

4. A kézműtárgyak: 7 db.

Ez évben a következő ajándékok folytak be: Vajda Gyula urtól 5 db régi ezüst pénz (I. Mátyás. Ulászló 1510. II. Lajos 1521—25., I. Ferdinand 1535. M.-Hogymegen talált). Dr. Szabó Samu urtól 1 db rézpénz. Dráb János korponai tanár urtól 92 db réz- és ezüstpénz. Id. Badinyi Gyula urtól (a rimaszombati főtéren földedett esonthalomból) 1 db ezüstpénz. Weinfeld Adolf urtól 21 db rézpénz. Ifj. Miskolezy István urtól 4 db ezüstpénz. Soós Lajostól 2 db rézpénz. Szabó József egyh. gondnok urtól egy rézbuzogány. Latinák Miksa urtól egy Mergus albellus hullája (Nádudvar). Hevessy Pétertől egy sólyom és Ardea minuta hullái. — Szíves köszönettel fogadtuk.

c) Rajzterem.

Az 1882. év szeptember havában Rimaszombatban tartott „gömörmegeyi művészeti és régészeti kiállítás“ tiszta jövedelméből 150 frtot tevő összeg — a kiállítás végrehajtó bizottsága által — gymnasiumunk javára oly czélből adatott, hogy ezen összegben rajziskolánk lehetőleg rendeztessek. Iskolánk iránt tanusított ezen meleg érdeklődés és jótékony adományért midőn elismerését és hálás köszönetét fejezi ki az igazgatóság — jelenti, hogy a fenti összegben a rajzoktatás előmozdítása czéljából következő műveket szerezte meg: Laudau: Arányokszerinti rajzolás 6 füzetben. — Andél: Das Po-

lychrum flachornament I—V. füzet. — Carot: styl. disztiményi lapok két krétával 25 lap. — Guido Schreiber: Flachmalerei III. V. VI. füzet. — Grandauer: Regelkopf. — Julien: Etudes d'apres l'antique 23 lap. — Various: Studies in tiro crayon after various artists. Gypsminták: 29 db a bécsi iparművészeti muzeumból. Stylisticus építészeti-, hézag- és homlokdisztimények, nemes alaku edények, görög minták másolatai és kisebb antique fejek. — Ugyanez alkalommal köszönetünket fejezzük ki a Franklin-társulatnak több rendbeli iskolai könyv- és rajzminták ajándékozásaért.

d) Zeneiskola.

Ez évben csak zongoraosztály volt négy tanulóval. Zenetanító Krecs József. Tandij: zongoráért 20 frt. hegedüért 15 frt egész tanévre. Nt. Konyha József ur elhunyt fia hegedüjét a zeneiskolának ajándékozta. Öszinte köszönet érte.

VI. Tápintézet.

A gymnasium rendes növendékei a tápintézetbe, hogy humánus czélja minél általánosabb czélra emelkedjék, a megállapított dijak félvéneként előleges lefizetés mellett minden különbség nélkül vétetnek föl. Szegénysorsu, szorgalmas jómagaviseletű tanulók dijelengedésben is szoktak részesülni, ha ily czélből hiteles vagyontalansági és az előző évben nyert iskolai bizonyítvánnyal ellátott kérvényeiket gymnasiumi igazgatóságunkhoz jóval a tanév megkezdése előtt benyújtják. De hogy minél számosabban ily kedvezményben részesülhessenek, intézetünk utalva van mindkét fekezetű prot. közönségünk s egyéb lelkes tanügy barátok áldozatkészségét igénybe venni és itt örvendetes tény gyanánt kinyilatkoztatjuk, hogy ezen éltető forrás soha meg nem apadt. Mert nemesak városunk, megyénk, de hazánk legtávolabb eső vidékén is találkozunk számos pártfogó, ki ezen egyetlen egyesült prot. gymnasiumunk iránt meleg rokonszenvét eléggé kimutatja azáltal, hogy jól szervezett tápintézetének felvirágzását áldozatkészségével örömet elősegíti. A miért is kimondatott azon elv, hogy oly V—VI. osztályu tanulók, kik bármily csekély tápintézeti kedvezményben részesültek, a tanév befejeztével, főleg ha arra alkalmasaknak találtnak, supplicatióra menni tartoznak; máskülönben a tápintézeti elengedett díj visszafizetésére utólagosan is kötelezhetők.

Az ellátási díj egy egész iskolai évre ebédért 26 frtot, vacsoráért pedig csak 16 frtot tesz. A vacsoradíj mellett sem teljes, sem részletes elengedés nincsen.

Ez idén 75 tápintézeti növendék vétetett föl; ezek közül egy mindjárt a tanév elején iskolánkba távozvau. 3 pedig helyi körülményeinél fogva idő közben az intézetből kilépven, az év végével 71 maradt, közülök csupán ebédet fogadott 3, a többi ebédet és vacsorát is kapott. Ebédíjmentes volt 1 tanuló, 10 frtot fizetett 8,

12 frtot 4, 14 frtot 1, 16 frtot 14, 18 frtot 2 és 20 frtot 3, vagyis 33 tanuló 383 frt kedvezményben részesült.

Az intézeti ebéd: husleves, $\frac{1}{8}$ kgr. marhahus, külön főzelék és $\frac{1}{4}$ kgr. naponta süttöt frs kenyér (cipó); elegendő sűrű étel és fejenként $\frac{1}{4}$ kgr. kenyér; ünnep és vasárnap sült hus, ugyszintén egyszer vacsorára és hetenként kétszer turós galuska.

Az intézet ez idei számadása még be nem fejeztethetvén vagyoni állása és mérlege az előbbi 188 $\frac{1}{2}$. tanév adatainak alapján következőkben mutattatik ki:

1. Alapítvány	431 frt — kr.
2. Tőkésítés	11759 frt 75 kr.
Összesen	12190 frt 75 kr.

A) Bevétel:

1. Kérvényezés (supplicatio)	553 frt 27 kr.
2. Kamatok s ajándékok	725 frt 31 kr.
3. Tápdijakból	2268 frt 20 kr.
4. Vegyes	65 frt 20 kr.
Összesen	3611 frt 98 kr.

B) Kiadás:

1. Tápszerekért	2320 frt 66 kr.
2. Vegyes	619 frt 59 kr.
Összesen	2931 frt 25 kr.

Az intézet rendes évi jöltevői a helybeli takarékpénztár és a gömörmezei nép- és iparbank. az előbbi ugyanis 20 frttal. az utóbbi 10 frttal növelte alptökéjét. Rajzinger János ur, helybeli derék mézáróunk, a szükségelt marhahus kilóját mindég 2 krral olcsóbban szolgáltatta ki ez intézetnek. F. é. Szentgyörgy napján a Miklovics György-féle 300 frt. hagyatékából, mely a leszállított százalék folytán az idén csak 13 frt 50 krt kamatozott, az étkező ifjuság megvendégeltetett. A kérvényezett összeghez nagyobb ajánlattal járult helyben Rimaszombat városa 6 frttal. Vidéken Nyiregyháza városa 5 frttal és Borbély László, jánosii földbirtokos ur külön tett alapítványán kívül szintén 5 frttal. Mind azon lelkes jöltevők, kik e szegegyebb sorsu tanulók ezen valóban üdvös menedékhelye iránt kisebb-nagyobb áldozatkészségükkel annyi meleg részvétet tanúsítanak, fogadják e helyütt is őszinte hálás köszönetünket!

VII. Ifjusági egyesületek.

a) **Az önképző-kör.** Az önképző-társulat 1882. szept. 22-én megalakulván, működését az egész éven át szakadatlanul folytatta s az 1883-ik év junius 17-én tartott nyilvános ünnepélyen mu-

tatta be ennek eredményét. Elnöke volt ez évben is Bodor István, titkársja Paulik János, pénztárnoka Vajda István VI-ik, jegyzői Engel Samu VI-ik és Tamás István V-ik oszt. tanulók

Tartatott ez évben 25 rendes ülés, melyeken a jelesebb írók művei közül elemeztetett 32 db költészet- és szónoktanilag. Megdicsértetett 6 szavalás és 19 elemzés. A titkári hivatalhoz beérkezett 64 dolgozat, melyek közül kisebb-nagyobb javítással emlék-könyvbe vétetett 4, megdicsértetett 23, a többiek, mint törekvést tanusítók, méltányoltattak. A bírálatok közül érdemkönyvbe vétetett egy, 28 pedig dicséretben részesült.

A tanári kar által két történelmi pályakérdés tüzetett ki. Jele-sül: „A pápai hatalom fentetözése“ és a „Németalföldi szabadságháboru“; továbbá „Vig beszély“ szabadon választott tárgyról, „Arany János emlékezete“ (szónoki beszéd); végre szabadon választott tárgyú és faju költői dolgozatok.

Pályadíjunk volt ez évben 7. u. m. 1—2 az özv Jánosdeák Andrásné ő nagysága által fia László emlékére alapított kettős díj 5—5 frt, nyerték: Mihályi Lajos VI-ik és Fráter Samu V-ik oszt. tanulók, amaz verseivel, ez pedig „A táncziskola“ czimü vig beszélyével. — 3. Néhai Szabó Márton ur alapítványának kamata 5 frt; nyerte Engel Samu VI-ik oszt. tanuló „Urambátyám“ czimü műve. — 4. Groó Vilmos kir. tanfelügyelő utján kaptunk 1 db 10 freos aranyat, melyet nyert Richter Aladár V-ik oszt. tanuló történelmi dolgozata (A pápai hatalom fentetözése). — 5—6. A társulati tőkének kamatját 4—4 frtot nyerték Soós Miklós és Liszka István VI-ik oszt. tanulók. Végre 7. br. Nyáry Sándor ur adományá 5 frt, melylyel Janko János V-ik oszt. tanuló lett jutalmazva. Tagjainak száma 38. — Vagyona: elhelyezett tőkében 150 frt. Készpénzben 8 frt 60 kr. Kötvényen 7 frt. Összesen 165 frt 60 kr.

b) **Gyorsíró-kör.** A gyorsírszat a jelen tanévben is felvétellett az V. és VI-ik osztályok rendes tantárgyai közé. A hatodik osztálybeli tanulók mintegy gyorsíró-kört alakítva önképzés utján tanítottak. — Előadatott az V-ik osztályban a levelező írás, a VI. osztályban a levelező rész befejezve; a vitairás gyakoribb jelényei, hetenkint 1 órában. A kör évi működését egy versenyírás tartásával fejezte be, melyen a három versenyző Paulik János és Engel Samu VI-ik osztálybeli tanulók Széplaky Lajos által felajánlott egyegy ezüst tallérral és Kluka Antal szintén VI-ik osztálybeli tanuló Baksay István által lett egy forinttal jutalmazva. Tagjainak száma 37.

c) **Énekkar.** Az énekkar ez iskolai év elején is 57 taggal megalakulván az igazgató felügyelete s Fülep Benjamin elemi tanító ur vezetése alatt kitartó szorgalommal és dicséretes eredménnyel működött, s az „Önképző kör“ által rendezett „Kazinczy ünnepélyt“ közreműködésével nagyban emelte.

d) **Gyámegylet.** Az 188 $\frac{1}{2}$ -ik tanévben a bevétel volt: 1) maradvány az 188 $\frac{1}{1}$. évről 99 kr. 2) I. osztályban 46 tanulóól bejött 5 frt 65 kr. 3) II. o. 45 t. után 6 frt 48 kr. 4) III. o. 23 t. u. 2 frt 36 kr. 5) IV. o. 22 t. u. 2 frt 4 kr. 6) V. o. 22 t. u. 3 frt

70 kr. 7) VI. o. 16 t. u. 4 frt 22 kr. 8) IV. o. pénztár maradványa 50 kr. 9) időközi kamat 29 kr. Összes bevétel: 26 frt 23 kr. A fentebbi összegen felül a tanuló ifjuság valláskülönbőség nélkül a Gusztáv Adolf egyesület 50 éves jubileumára 2 frt 34 kr. szeretet-adományt gyűjtött össze. — Kiadás: 1) a gömörmegyei h. h. esperesség nyugdíj pénztárába 8 frt 50 krt. 2) a kishonti esperesség gyámintézeti pénztárába 8 frt 50 krt. ugyanazon bémentárnak adatott át a 2 frt 34 krból álló szeretet-adomány is. 3) tanári nyugdíj pénztárba 4 frt 50 kr. 4) protestans árvaháznak 4 frt 50 kr. ez utóbbi után porto 5 kr. 5) 188²/₃. évre maradvány 10 kr. Összesen 28 frt 57 kr. Az 188²/₃. évi gyűjtés eredménye befejezve nem lévén, a jövő tanév végén tétetik közzé.

e) **Ifjusági takarékpénztár.** Vezetője Polnisch János tanár. Legnagyobb betét volt 4 frt, legkisebb 10 kr. Résztvevett benne 10 tanuló 15 frt 09 kr. összeggel, melyből az év végén 5 tanuló kivett 7 frt 55 kr. összeget, benyagatott 7 frt 66 kr.

VIII. Ösztöndíjak. Jutalmak.

1. A Huszt József-féle 1000 ftros alapítványnak ez évi kamatajt 45 frtot Vajda István VI-ik osztálybeli tanuló nyerte.

2. A Miklovics György-féle szintén 1000 ftros alapítvány folyó évi kamatajt 45 frtot nyerte Paulik János VI. oszt.-beli tanuló.

3. A Huszt Andrásné 600 ftros alapítványának kamatajt 27 forintot kapta Réthy András VI. oszt. beli tanuló.

4. A Liehard Károly-féle két db. 100—100 forintos földtehermentési kötvényből álló alapítvány 5—5 frt kamatajt nyerték Vlachó Gyula VI. és Kovács András V. oszt. beli tanulók.

5. A Pelsücz-Szentpéteri 100 ftros alapítvány kamatajt 3—3 frtot nyerték Albert János és Nagy László IV. oszt. beli tanulók.

6. A Káposztás József-féle 42 ftros alapítvány folyó évi kamata 2 forint Czene József V. oszt. beli tanulóknak adatott.

IX. Tanári nyugdíjintézet.

Mult évben 193 frt alaptökével léteelt nyert tanári nyugdíjintézet következő befizetések és adományokkal növekedett:

a) 7 tanár tagsági díja a 10 frt	70 frt — kr.
b) 7 tanár után az isk. pénztár	70 frt — kr.
c) A gymn. gyámegylettől	4 frt 50 kr.
d) Gömöri ref. egyház adománya	2 frt 35 kr.
e) Magán vizsgák után	6 frt 30 kr.

X. A tanuló ifjuság névsora.

Első osztály.

Baksay Dezső	Herman Ernő	Papp Lajos
Berák Pál	20 Hevessy Aladár m. t.	Papszász József
Bory László	Hrecska János	Rakottyai László
Bresztovszky Béla	Hruska Pál	40 Seidner Béla
5 Brósz János	Hubay István	Sivara András
Bruck Vendel	Kaipl János	Spieler Béla
Buro Imre	25 Káposztás János	Spieler Frigyes
Csapó János	Katona Zoltán	Sramko Mihály
Csesznok Pál	Katrenyák Emil	45 Svehla Gyula
10 Csipkay Gyula	Katrenyák Pál	Szabó László
Csisko János	Király Mihály	Szikorszki Lajos
Csiszár Rudolf	30 Klaesko József	Teichner László
Csutor Béla	Kovács János	Vályi Kálmán
Faluba Dániel	Kőváry Béla	50 Vasko László
15 Glatter Miksa	Krman Lajos	Vida András
Göllner Gusztáv	Lusztig Menyhért	Zachar Kornél
Göllner Károly	35 Medzihradzsky M.	
Hajso János	Ondreovics Sándor	

Második osztály.

Ádám Kálmán	Hrecska László	Pásztor László
Ádám Ottmár	Husek Vilmos	Perecz Gyula
Blumenthal Samu	Juhász László	Petrivaldszky Gyula
Bruot Samu	Karpinszki Géza	Ranosztai György
5 Christmann Ervin	20 Klimó Mihály	35 Remenyik Lajos
Darabos Lajos	Kohn József	Schlesinger Armin
Demeter István	Kral Emil	Schmidt Sándor
Deutsch Endre	Kreva Béni	Simko Aladár
Eseghy Elemér	Lovesányi Gyula	Skrovina János
10 Eseghy József	25 Magasitz József	40 Soós Béla
Farkas Gyula	Mares Ferencz	Szabó István
Feldmesser Péter	Mihalik László	Szomor Dézsó
Fülep Béla	Molnár Victor	Vincze Gusztáv
Hámory Zoltán	Neuman Vilmos	Zaturetzky István
15 Horváth Kálmán	30 Noga János	45 Zaturetzky Zoltán

Harmadik osztály.

Benyo Géza	Bory Károly	Engler Pál
Benyo József	5 Chászár István	Gaal Gusztáv
Bernbergi Pál	Demeter Dezsó	Imre István

10 Kalas Barna	Lefkovics Ferencz	Soós Lajos
Knott Gusztáv	50 Lengyel Samu	Suhajik János
Komlóssy István	Matos István	30 Szabó István
Kovács Andor	Nagy-Molnár István	Szombathy László
Kovács Géza	Pongo Gyula	Tasner Viktor
15 Kovács István	Révay István	Tóth Béla
Krman Albert	25 Róth Bertalan	Tóth Miklós
Langhammer Dezső	Sáfrán Géza	35 Votiski Sándor
Laurencezi János	Soós Barna	

Negyedik osztály.

Albert János	Kishonty Ákos	Papszász Gyula
Andrássy Kálmán	10 Klimek Rezső	Rásky István
Braun Sándor	Kolman József	Rutkay Zoltán
Czékus Mihály	Kubányi Lajos	20 Schlesinger Miksa
5 Egli Ernő	Lámer János	Tóth Kálmán
Galanda István	Medziradszky Péter	Varga István
Hevessy Péter m. t.	15 Nagy József	Zaturetzky Vilmos
Karpinezki Lajos	Nagy László	Zwicker Jenő

Ötödik osztály.

Báthory László	Kres Kornél	Richter Aladár
Csok György	10 Krokay Kornél	Tamás István
Czene József	Langhoffer Viktor	Tóth Lajos
Fráter Samu	Nagy Dezső	20 Viczián Lajos
5 Glatter Herman	Sándor Szilárd	Vozáry Béla
Janko János	Soltz Gusztáv	Zsolnay Pál
Jeszenszky Frigyes	15 Szabó Mihály	
Kovács András	Szkalos Samu	

Hatodik osztály.

Csenesik István	Mariányi János	Teleky Andor
Éliás Pál	Markovics Rezső	Thurzó Samu
Engel Samu	Mihályi Lajos	15 Vajda István
Hanko Lajos	10 Paulik János	Vlacho Gyula
5 Kluka Antal	Réthy Andor	
Liszka István	Soós Miklós	

XI. A tanuló ifjúság létszámának kimutatása az 1882/3. tanévre.

a) honosságra nézve																				
Osztály	Rimaszombati	Gömörmegyei	Borsodmegyei	Nógrádmegyei	Zólyommegyei	Turócsmegyei	Árva megyei	Szathmármegyei	Szepesmegyei	Sárosmegyei	Zemplémmegyei	Abaúj-Tornamégyei	Trencsénmegyei	Pestmegyei	Fehérmegyei	Hevesmegyei	Szabolcsmegyei	Esztergommegyei	Alsó-Ausztriai	Összesen
	I.	7	23	1	5	5	—	4	2	1	—	—	—	—	1	—	1	1	—	1
II.	11	16	1	2	3	2	2	1	2	1	1	—	—	1	1	1	—	—	—	45
III.	11	10	3	1	1	3	—	—	3	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1	35
IV.	7	11	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	24
V.	6	8	1	3	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	22
VI.	2	9	1	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
Összesen	44	77	7	16	9	8	8	3	7	1	1	1	1	4	1	2	1	1	2	194
b) korra nézve																				
Osztály	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	Összesen									
	é v e s																			
I.	9	14	18	10	1	—	—	—	—	—	52									
II.	—	4	16	16	6	3	—	—	—	—	45									
III.	—	—	4	16	8	6	1	—	—	—	35									
IV.	—	—	—	1	8	8	7	—	—	—	24									
V.	—	—	—	—	1	8	6	5	2	—	22									
VI.	—	—	—	—	—	1	3	6	4	2	16									
Összesen	9	18	38	43	24	26	17	11	6	2	194									
c) vallásra nézve												d) nyelvismeretre nézve : beszél								
Osztály	ág. h. ev.	h. h. ev.	r. kath.	g. kath.	mózes v.	összesen	magyar-német-tót	magyar-német	magyar-tót											
I.	23	17	9	—	3	52	7	5	17											
II.	15	10	12	1	7	45	4	8	12											
III.	12	15	7	—	1	35	5	4	7											
IV.	10	8	5	—	1	24	2	2	6											
V.	9	8	3	—	2	22	4	6	4											
VI.	7	4	3	1	1	16	2	2	6											
Összesen	76	62	39	2	15	194	24	27	52											

XII. Tájékoztulás a jövő tanévet illetőleg.

1. A jövő 188 $\frac{3}{4}$. isk. év szeptember hó 1-én veszi kezdetét.
Jövő évi igazgató: **Fábry János.**

2. A javító és pótvizsgák a tanév megkezdése előtt aug. 28., 29. s 30-ik napjain tartatnak meg.

3. A beiratások és felvételi vizsgák határideje: szept. 1—4-ig.

4. A tanulók beírásánál kérjük a szülők, gyámok vagy ezek helyetteseinek megjelenését.

5. A más tanodából jövők kötelesek hiteles bizonyítványt előmutatni.

6. Minthogy a tanulók csakis a tanári kar által előlegesen megvizsgált s jónak talált helyen lakhatnak, — még pedig egészséget nem veszélyeztető számban, — tisztelettel felkérjük a t. szüléket, gyámokat vagy ezeknek helyetteseit, hogy tájékoztatás végett e tárgyban a jövő évre választott igazgatóhoz forduljanak.

7. Ugyan ő hozzá intézendők mind azon kérvények, melyekben táp- vagy tandíjnak részben vagy egészben való elengedéséről van szó. Ezek benyújtásának határideje aug. 30-ik napja, mert a későbbi folyamodók jótéteményre csak esetleg számíthatnak.

8. A tandíj egész évre 15 frt, melynek első fele a beiratás, másik fele pedig február 1-én fizetendő. A beiratás alkalmával fizetendő az iskola alapra s tanszerekre ezen felül 1—1 frt, s a tornászati tandíj 50 kr.

9. Félévenként minden tanuló, előhaladásáról jegyzőkönyvi kivonatot kap, mi a szülők vagy helyetteseik által aláírandó, s az osztálytanárnak legfeljebb 30 nap alatt bemutatandó.

Minden nem prot. tanuló a vallástanból nyert előmenetelét félévenként hiteles bizonyítvánnyal igazolni köteles, ellenesetben nem osztályozható s mint ilyen, bizonyítványra nem számíthat.